

OTTO Work Force

Kwartaalrapportage 1
6 januari 2016

Dit is een uitgave van OTTO Work Force. Aan dit exemplaar kunnen geen rechten worden ontleend.

© OTTO Work Force

Keizersveld 51

5803 AP Venray

+31 478 529 999

www.OTTOWorkForce.com

marketing@OTTOWorkForce.eu

Samenvatting

Economie

De economie blijft groeien. Over heel 2015 is de economische groei uitgekomen op ongeveer 2,0%, zo prognosticeerde het CPB. Het groeicijfer is sinds eind 2013 positief. Dit nieuws is extra positief omdat de Nederlandse staat de aardgaswinning sinds medio vorig jaar aan het terugschroeven is. Andere indicatoren, zoals groeiende bedrijfsinvesteringen, consumptie en export, vangen dit verlies op. Ook het vertrouwen in de toekomst is hoog. Het consumentenvertrouwen is zelfs het hoogst sinds de start van de crisis eind 2008. Hoewel het producentenvertrouwen iets terugloopt, is ook daar geen reden van klagen: de bezettingsgraad van installaties en machines is ook hier hoogst sinds het begin van de crisis. Ook voor 2016 en 2017 worden solide groeicijfers verwacht, vooral gedreven door de toenemende consumptie, export en bedrijfsinvesteringen.

Arbeidsmarkt

De economische groei zorgt ook voor herstel op de arbeidsmarkt. Zowel het aantal banen als het aantal vacatures neemt sinds het tweede kwartaal 2014 toe. Er is nu zes kwartalen achter elkaar sprake van banengroei waarmee de krimp van 2011 bijna teniet is gedaan. Het werkloosheidspercentage ligt momenteel op 6,8%. De banengroei wordt vooral gestimuleerd door de uitzendbranche, gevolgd door handel, vervoer en horeca, onderwijs en zakelijke dienstverlening. De meeste vacatures zijn eveneens te vinden in de handel en zakelijke dienstverlening. En ondanks het herstel van de arbeidsmarkt is de arbeidsmarkt nog steeds te typeren als een ruime arbeidsmarkt. Er is alleen sterke krapte in informaticaberoepen.

Flexbranche

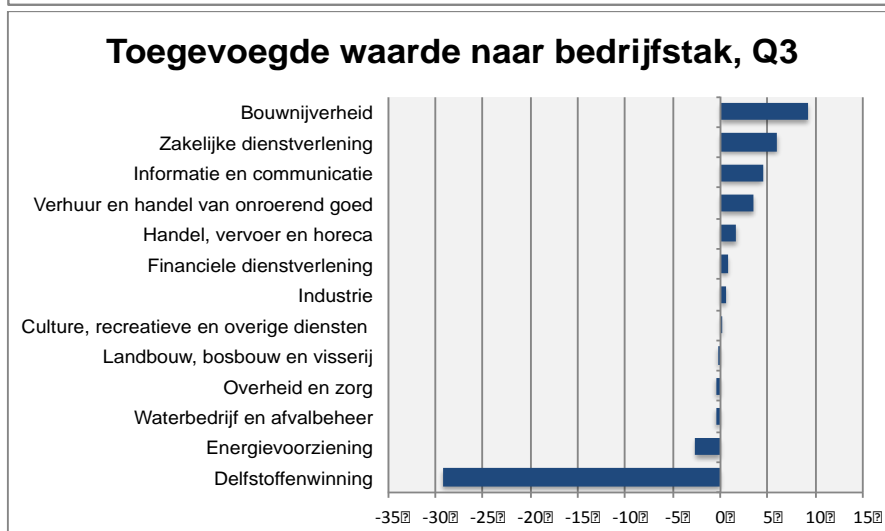
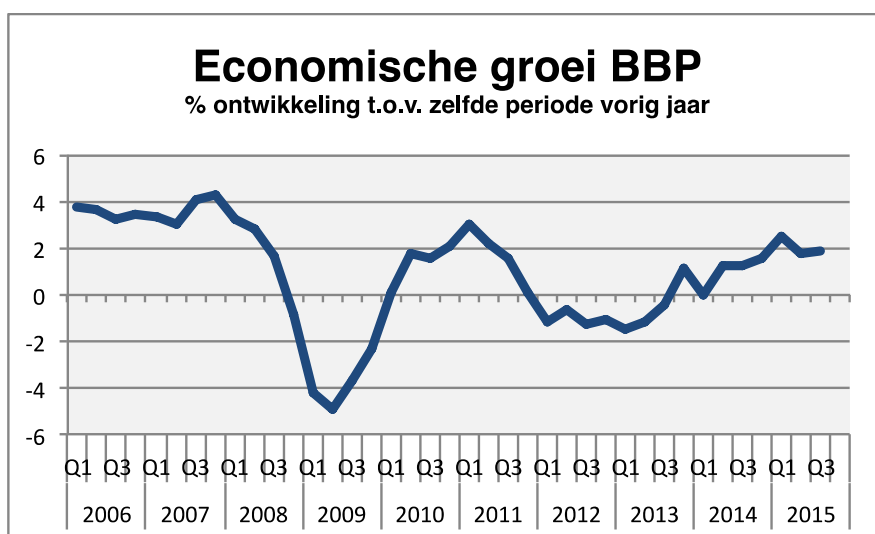
De flexibele schil van Nederland wordt steeds groter. Steeds minder mensen hebben een vaste baan, tegenover steeds meer mensen met een flexibel arbeidscontract of zzp-onderneming. In het derde kwartaal 2015 bedroeg het aantal werknemers met een vaste baan voor het eerst in jaren minder dan 5 miljoen. De verwachting is dat dit verder doorzet. Het herstel van de uitzendbranche draagt sinds medio 2013 sterk bij aan deze ontwikkeling. Een nuance is echter dat de lange-termijn trend nog steeds onder het gemiddelde ligt. De branche lijkt over een langere periode (vanaf 2001) op de 0-lijn te opereren, wat een indicatie is dat deze branche in zijn totaliteit niet meer groter wordt. Alternatieve flexvormen zoals zzp'ers, payrolling en oproepkrachten lijken een steeds aantrekkelijker alternatief voor het meer traditionele uitzenden en detacheren.

OTTO Work Force

OTTO presteert sinds zomer 2015 weer beter dan de markt. Het periodieke groeipercentage van OTTO ten opzichte van de markt wordt bovendien elke periode groter. Wanneer de cijfers van de ABU Marktmonitor wordt geëxtrapoleerd naar de gehele, voor OTTO relevante, markt heeft OTTO een indicatief marktaandeel van 3%.

Economie

De economie groeit stabiel door: over heel 2015 is de economische groei uitgekomen op zo'n 2,0%, zo prognosticeerde het CPB. Daardoor zal het reële bbp eind dit jaar weer op het niveau van vóór de crisis liggen en heeft de economie in 2015 de hoogste groei in 10 jaar vertoond. De eerste drie kwartalen van 2015 waren al positief, en ook voor het vierde kwartaal wordt verwacht dat het herstel stug doorzet. Dit groeicijfer per kwartaal is positief sinds het vierde kwartaal van 2013. Wel benadrukt Minister Kamp dat het beter moet: 'ik vind dat het (de economische groei) niet meevalt. Alle reden om bedrijven te blijven steunen. Maar er is geen reden tot zorgen. Voor het hele jaar hebben we prima groei en ook voor volgend jaar zijn de verwachtingen positief'.

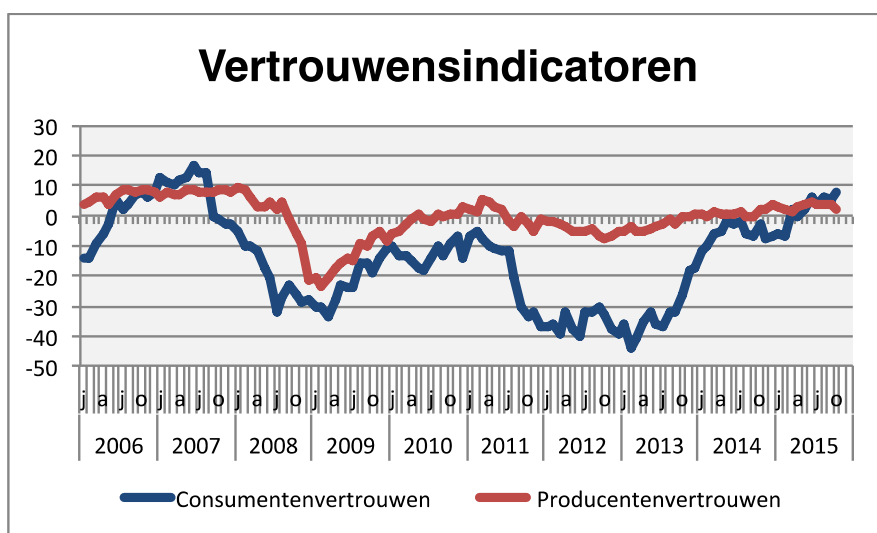

Dat de economie relatief sterk blijft groeien is extra opvallend vanwege de sterk gedaalde aardgaswinning gedurende de afgelopen perioden. De Nederlandse regering draaide de gaskraan gedeeltelijk dicht om het risico van aardbevingen in Groningen te verkleinen. Dat deze daling wordt opgevangen door andere economische drivers (zoals toenemende koopkracht, export en bedrijfsinvesteringen), geeft de huidige groei extra waarde. Wanneer per bedrijfstak gekeken wordt naar de toegevoegde waarde aan de economie, blijkt dat vooral de bouwnijverheid, zakelijke dienstverlening en informatie en communicatie het verlies

in de delfstoffenwinning corrigeren. De groei in de bouwnijverheid wordt vooral gedreven door het herstel in de woningmarkt. De groei in de zakelijke dienstverlening wordt vooral gedreven door de sterke groei van de uitzendbranche. Dit zien we ook terug in het herstel in de arbeidsmarkt, die vooral gedreven wordt door meer uitzendbanen.

Vertrouwen in toekomstige groei

Zowel onder consumenten, producenten als de overheid is er veel vertrouwen in toekomstige groei. Sinds het voorjaar 2015 hebben er weer meer consumenten vertrouwen in de economie dan dat er consumenten pessimistisch zijn. In de maand oktober is zelfs het hoogste niveau in ruim acht jaar tijd bereikt. Kijkend naar het producentenvertrouwen, hapert deze weliswaar iets in oktober, maar blijft het langdurig gemiddelde positief. Dit wordt onderstreept door de bezettingsgraad van machines en installaties die sinds twee kwartalen het hoogst is sinds het uitbreken van de crisis eind 2008. Het vertrouwen wordt over alle sectoren gedragen. Vooral de stemming in de autobranche, horeca en informatie en communicatie is (sterk) verbeterd. Er wordt voor 2016 zowel groei verwacht in omzet, buitenlandse omzet, personeelssterkte als bedrijfsinvesteringen.

Ook De Nederlandse Bank heeft vertrouwen in de economische groei. Zij verwachten voor 2016 een groei van 1,7% (groei loopt iets terug vanwege de verwachte vertraging in internationale handel en tegenvallende aardgasopbrengsten). Ondanks deze 'hapering' spreekt DNB-directeur Job Swank van *solide groeicijfers*. Vooral de sterke toename van de consumptie levert daarbij een belangrijke bijdrage. Dat is eveneens de reden waarom het CPB nog net iets positiever is, met een verwachte groei van 2,1% in 2016.

Arbeidsmarkt

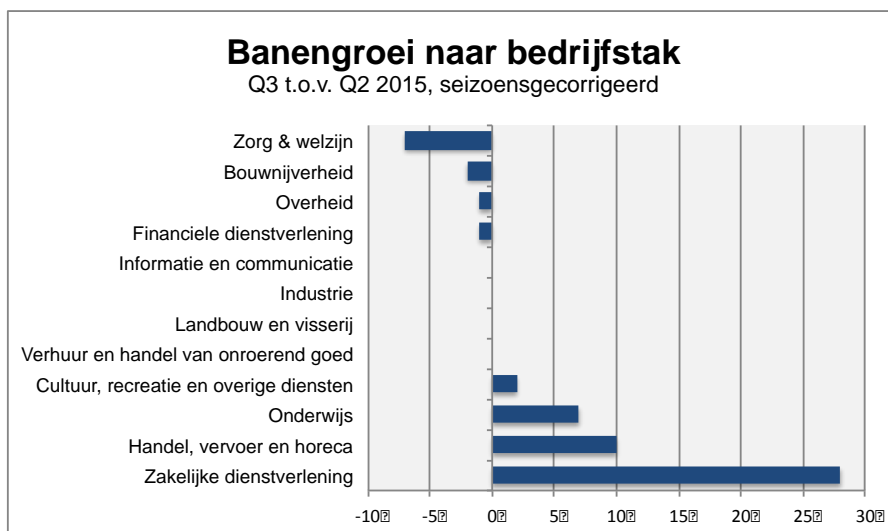
De totale beroepsbevolking in september 2015 bestaat uit ruim 8,9 miljoen personen.

Opnieuw meer banen en vacatures

Zowel het aantal banen als het aantal vacatures is in 2015 flink toegenomen. Er is nu sprake van banengroei sinds het tweede kwartaal van 2014. Het aantal banen nam sinds die tijd tot

het vierde kwartaal toe met 148.000. Daarmee heeft de groei de krimp sinds 2011 bijna teniet gedaan.

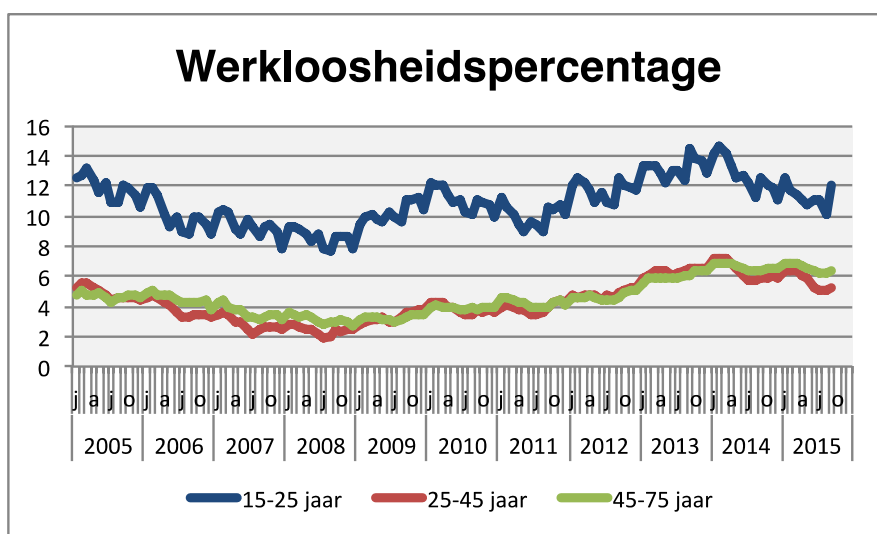
De banengroei komt vooral door het groeiend aantal uitzendbanen. Deze namen met 21.000 toe. Andere sectoren die banengroei laten zien is zakelijke dienstverlening, handel, vervoer en horeca, onderwijs en cultuur en recreatie. Vooral in de zorg krimpt het aantal banen. In deze sector krimpt het aantal banen nu al bijna drie jaar onafgebroken, vooral gedreven door bezuinigingen en efficiënter werken.

Werkloosheidsontwikkeling stukt

De daling van het aantal werklozen die begin 2015 werd ingezet is in de afgelopen drie maanden gestopt. Het aantal werklozen kwam in november uit op 606.000. Daarmee was 6,8% van de beroepsbevolking werkloos en blijft stabiel vanaf de maand mei van 2015. Wel neemt werkloosheid onder jongeren (tussen de 15-25 jaar) toe: sinds mei is dit cijfer toegenomen van 11,1 naar 11,4%. Daarmee komt het aantal werkloze 15-25 jarigen uit op 159.000. Dit cijfer nog wel lager dan dezelfde periode vorig jaar.

Verwacht mag worden dat de werkloosheid wel weer verder gaat dalen. Vooral de economische verwachtingen en het vertrouwen in de economie leidt naar verwachting tot meer afzet. En meer afzet leidt tot meer arbeidsvraag. Het groeiend aantal openstaande vacatures, vooral ook in het MKB, is hier een belangrijke indicator van. De Nederlandse Bank waarschuwt wel dat automatisering een behoorlijk dempend effect kan hebben op de dalende werkloosheid. De werkloosheid gaat momenteel duidelijk minder snel achteruit dan na voorgaande recessies.

Spanning op de arbeidsmarkt iets toegenomen

De arbeidsmarkt is nog altijd ruim te noemen. Zowel het aantal vacatures als het aantal banen nam in het afgelopen half jaar wel toe, maar het aantal vacatures op de 1.000 banen bleef gelijk in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Tegelijkertijd is het aanbod van arbeid, door de dalende werkloosheid, iets afgenomen. De arbeidsmarkt bevindt zich inmiddels al zes jaar in de fase van een ruime arbeidsmarkt. Tussen de verschillende beroepsgroepen zitten wel grote verschillen. Zo is de arbeidsmarkt voor informatica beroepen zeer krap: per niet-werkende werkloze zijn er 2,29 openstaande vacatures. De arbeidsmarkt voor medische en paramedische beroepen begint langzaam ook weer krappert te worden: per niet-werkende werkloze zijn er 1,14 openstaande vacatures.

	Typering arbeidsmarkt	Spannings-indicator
Totaal	Ruim	0,62
Agrarische beroepen	Zeer ruim	0,3
Economisch-administratieve beroepen	Ruim	0,7
Informatica beroepen	Zeer krap	2,29
Medische en paramedische beroepen	Gemiddeld	1,14
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	Zeer ruim	0,44
Pedagogische beroepen	Ruim	0,68
Sociaal-culturele beroepen	Zeer ruim	0,37
Technische en industriële beroepen	Zeer ruim	0,41
Transportberoepen	Zeer ruim	0,35
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	Ruim	0,64

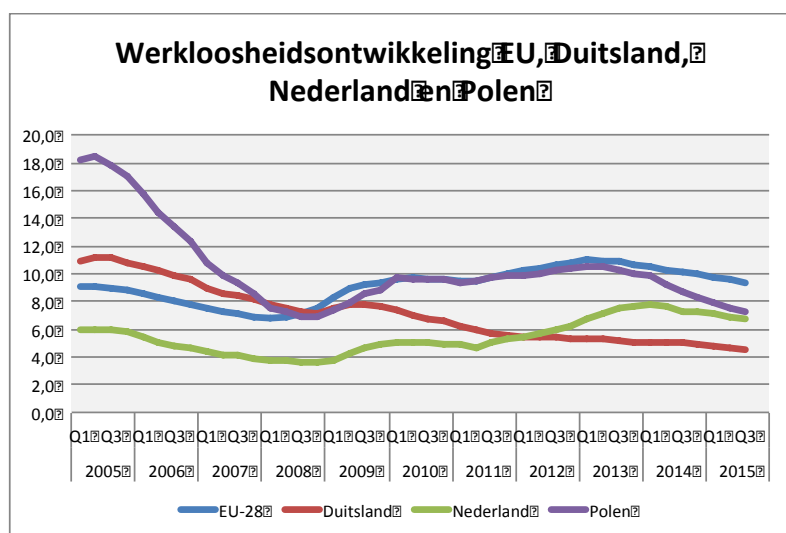
Specifiek voor OTTO relevante beroepsgroepen zijn de technische en industriële- en transportberoepen. Momenteel opereert OTTO op een arbeidsmarkt die zeer ruim is. Desalniettemin zorgen (regionale) mismatches aan typen vacatures ervoor dat ook arbeidsmigranten ook heden ten dage relevant blijven op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Grote verschillen in werkloosheidsontwikkelingen binnen EU

De werkloosheidsontwikkeling in Nederland volgt een ander langdurig trendpatroon in vergelijking met de werkloosheidsontwikkeling in Duitsland en Polen. In 2005 stond Nederland er met een werkloosheidspercentage van 6,0%, zeer positief voor in vergelijking met Duitsland (10,9%) en Polen (18,2%). Nu ziet het speelveld er echter heel anders uit. Duitsland scoort sterk met een werkloosheidspercentage van slechts 4,5%. Alhoewel het nog steeds beter kan, heeft ook de werkloosheid in Polen zich sinds 2005 sterk verbeterd (7,2%).

Nederland vergeleken met Duitsland

Vanwege de hoge werkloosheid heeft in 2005 Duitsland het beleid geïntroduceerd van gedeeltelijk of tijdelijk ontslag met inkomenscompensatie door de overheid. Bedrijven kunnen zo het aantal uren terugschroeven zonder dat dit impact heeft op het inkomen van de werknemer. Daarnaast heeft Duitsland enkele arbeidsmarkthervormingen doorgevoerd, zoals verlaagde werkloosheidsuitkeringen en lagere en flexibelere lonen. Deze hervormingen hebben tot, zowel tijdens als voor de crisis, voor een grote toename aan het aantal banen gezorgd. Nederland had reeds een (veel) flexibelere arbeidsmarkt, alhoewel nu blijkt dat de Duitse economie veel veerkrachtiger is dan de Nederlandse economie.

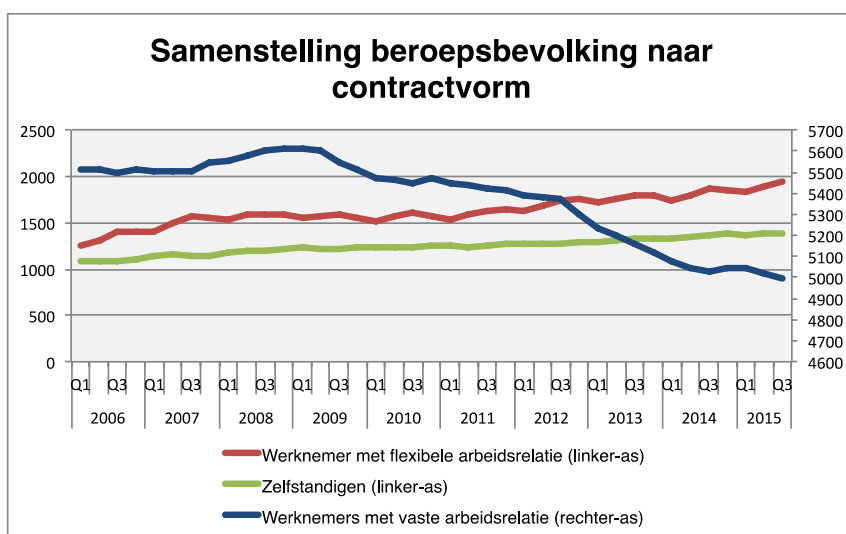

Nederland vergeleken met Polen

Sinds de aansluiting bij de Europese Unie geldt Polen als economisch rolmodel. Mede door de zloty niet aan de euro te koppelen en de strenge controle op de Poolse banken heeft het land de crisis goed doorstaan. Het land is geen enkele maal in recessie geweest en ook de werkloosheid is in crisisjaren, behoudens 2009, nauwelijks gestegen. Sinds 2013 daalt de werkloosheid weer sterk en ligt het officiële cijfer bijna op hetzelfde niveau als Nederland. Ondanks de positieve verwachtingen voor Polen, heeft het voor wat betreft welvaart nog een lange weg te gaan. De lonen liggen nog altijd op eenderde tot een kwart van die van Nederland. Bovendien is de inschatting dat de werkelijke werkloosheid fors hoger ligt, omdat veel Polen zich niet registreren als werkzoekende.

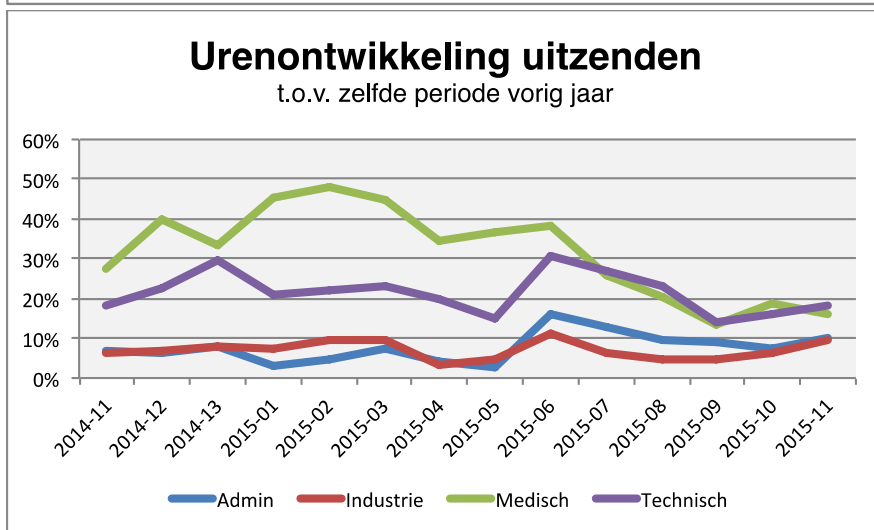
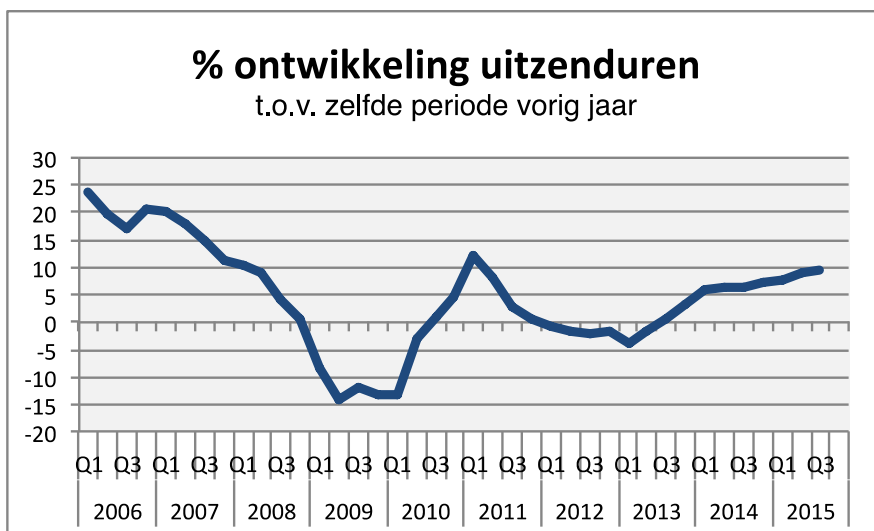
Flexbranche

De flexibele schil van de Nederlandse beroepsbevolking speelt steeds meer een rol van betekenis. Steeds minder mensen hebben een vaste baan, tegenover steeds meer mensen met een flexibel contract of als zzp'er. In het derde kwartaal 2015 bedroeg het aantal werknemers met een vaste baan voor het eerst in jaren minder dan 5 miljoen. Verwacht mag worden dat deze trend zich voorlopig voortzet, aansluitend op de behoefte bij werkgevers om zichzelf steeds flexibeler te organiseren en bij werknemers om steeds meer zelfstandig (zonder 'baas') te willen opereren.

Uitzendbranche herstelt in rap tempo

In dit rapport is er al meermaals aan gerefereerd: de uitzendbranche herstelt in rap tempo. Zowel het CBS als de ABU Marktmonitor laten structureel positieve groeicijfers zien, wat een teken is dat ook er voor de komende kwartalen positief uitziert. Een nuance tussen alle positieve verhalen rondom uitzenden, is dat de branche weliswaar sterk groeit, maar dat de lange-termijn trend nog steeds onder het gemiddelde ligt. De branche lijkt over een langere periode (vanaf 2001) op de 0-lijn te opereren, wat een indicatie is dat deze branche in zijn totaliteit niet meer groter wordt. Dit leidt tot sterkere interne concurrentie en prijsdruk.

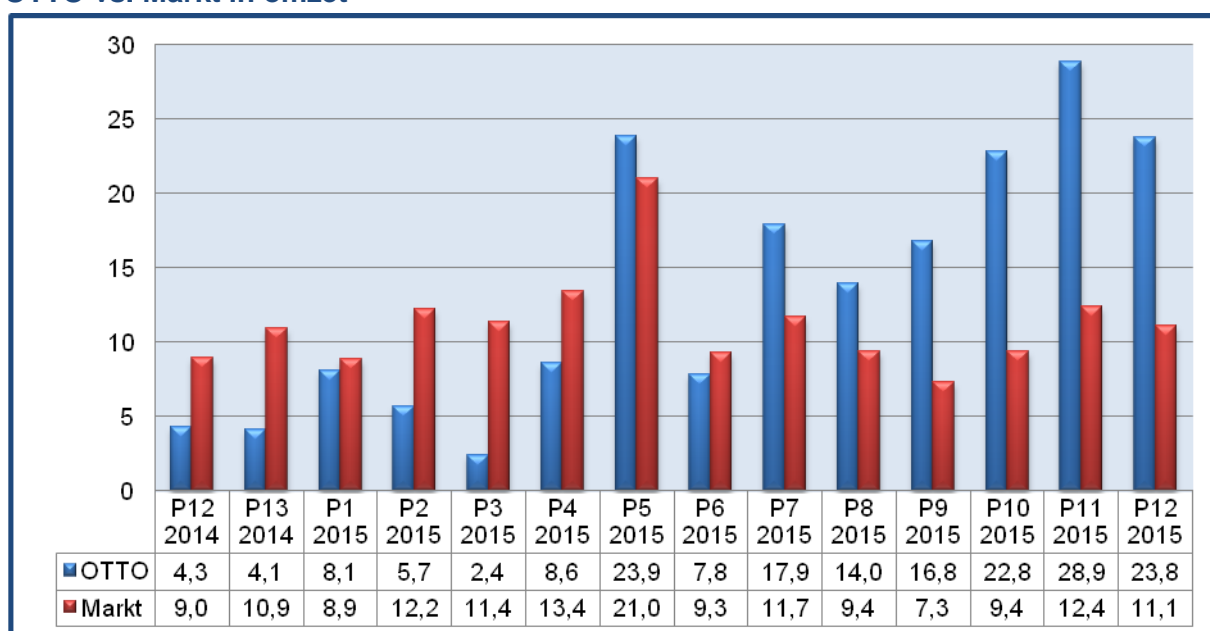
Andere flexvormen steeds meer in opkomst

Feit dat de lange termijn trend sinds 2001 op de 0-lijn zit is extra opvallend omdat de flexibilisering van de arbeidsmarkt sterk doorzet. TNO concludeerde vorig jaar op basis van onderzoek dat de flexibele schil in 2020 uit zo'n 30% van het totale personeelsbestand bestaat. De vraag is welk aandeel van dit percentage uit uitzendkrachten gaat bestaan. Alternatieve flexvormen zoals payrollkrachten en oproepkrachten laten namelijk wel flinke groei zien. Tussen 2009 en 2014 is het aantal payrollkrachten met 34% toegenomen tot 194.400. Dit wordt onderstreept door de autonome groeicijfers van payrollers als Payroll Select, Please Payroll en Payroll Service Centre. Ook de flexvorm oproepkrachten is in opkomst; zij laten tussen 2010 en 2014 een vergelijkbaar groeipercentage zien. Ook contracting (het aannemen van werk) en outsourcing krijgen steeds meer voet aan de grond als alternatieve flexvorm. Er mag verwacht worden dat deze trend zich de komende jaren doorzet.

OTTO groeit harder dan de markt

Wanneer gekeken wordt naar de omzetontwikkeling van OTTO in vergelijking met de (voor OTTO) relevante markt¹, valt op dat OTTO de laatste perioden (sinds periode 7) weer harder groeit dan de markt. Het periodieke groeipercentage van OTTO wordt bovendien groter ten opzichte van de markt. In de periodes daarvoor groeit de markt juist structureel harder dan OTTO. Wanneer gekeken wordt naar het marktaandeel van OTTO, heeft de onderneming een marktaandeel van 6% binnen de ABU Marktmonitor. Wanneer de ABU Marktmonitor cijfers geëxtrapoleerd worden naar de gehele markt heeft OTTO een indicatief marktaandeel van 3%.

OTTO vs. Markt in omzet

Bronnen

- ABU Marktmonitor
- CBS
- CPB
- De Nederlandse Bank
- Elsevier.nl
- Eurostat
- Panteia
- UWV

¹ De binnen de ABU Marktmonitor als technische en industriële aangemerkte markt